

ДОСЛІДЖЕННЯ ПИЛЕУТРИМУЮЧИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ В СТРЕСОВИХ УМОВАХ

Тихомирова Т.С¹., Кравцова О.В²., Мосійчук К.М².

¹ Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

**² Комунальний заклад «Харківський ліцей № 18 Харківської міської ради»,
м. Харків**

Зелені насадження урбанізованих територій надають цілий комплекс екосистемних послуг, серед яких найважливіші це пилефільтруюча, пилеутримуюча послуга, естетична послуга, рекреаційна та регулююча параметри мікроклімату послуга.

Повномасштабне вторгнення та активне систематичне застосування зброї призводить, окрім людських та матеріальних втрат, до погіршення екологічної ситуації, в тому числі у великих містах. Під час руйнування інфраструктурних, промислових та житлових об'єктів до атмосфери потрапляє велика кількість мінерального пилу, а під час влучання у землю БПЛА чи ракет – значна кількість дрібнодисперсного пилу ґрунтів, який має комбінований органічно-мінеральний склад. Вміст пилу у приземному шарі атмосфери зростає до критичних для здоров'я людей значень у місцях руйнування впродовж перших 24 годин.

Метою даної роботи було дослідити пилеутримуючу здатність найрозповсюджених видів зелених насаджень у м. Харків під час дії стресових умов.

На першому етапі роботи було визначено види зелених насаджень, а саме дерев, які переважають на прибудинкових ділянках у м. Харків. Було встановлено, що береза повисла складає 12% всіх дерев на прибудинкових територіях у м. Харків у різних районах, абрикоса звичайна - 11%, клен звичайний – 10%, каштан кінський – 8%, яблуня домашня – 7%. Менше 1% становлять хвойні дерева.

На другому етапі роботи було визначено пилеутримуючу здатність листя дерев у стресових умовах, для чого зразки відбирались в перші 24 години після руйнування об'єктів житлового фонду на відстані не більше 50 метрів від місця влучання БПЛА або КАБ з дотриманням всіх норм безпеки. Зразки могли бути відібрані як з цілих, так й з частково пошкоджених дерев.

Після лабораторних досліджень було встановлено, що найбільшу пилеутримуючу здатність мають листя бузку звичайного та винограду дівочого.

Усі досліджені види дерев були розділені на три групи: високу пилеутримуючу здатність мають абрикоса звичайна, барбарис Тунберга, береза повисла, бузок звичайний, виноград дівочий Вічі, в'яз шорсткий, слива домашня, каштан кінський; достатню пилеутримуючу здатність мають клен звичайний, тополя пірамідальна та чорна і яблуня домашня; низьку пилеутримуючу здатність мають вишня звичайна, горіх волоський, дуб звичайний, липа широколиста та липа дрібнолиста.

Отримані дані можуть бути використані при плануванні озеленення прибудинкових територій, а також місць громадського користування, в тому числі дитячих майданчиків, з метою зменшення пилового навантаження.